
Univerzita Palackého
v Olomouci

Nabývání pro případ smrti jinak než děděním (Riggs versus Palmer)

provází Ondřej Horák

Katedra teorie práv a právních dějin PF UP v Olomouci

1) Přejchod práv (nároků) z pracovního a služebních poměrů

- 260 z. č. 65/1965 Sb., *zákoník práce*
- 159 odst. 6 a 7 z. č. 221/1999 Sb., *o vojácích z povolání*
- 212 z. č. 361/2003 Sb., *o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů*
- 328 odst. 1 z. č. 262/2006 Sb., *zákoník práce*
- z. č. 234/2014 Sb., *o státní službě* (problematiku přechodu práv po smrti zaměstnance neupravuje)

2) *Přechod nároků (práv) z pracovního poměru*

– z. č. 65/1965 Sb., *zákoník práce*

260 (1): Nárok na náhradu za bolest a za ztížení společenského uplatnění smrtí zaměstnance zaniká.

(2): Ostatní peněžité nároky zaměstnance jeho smrtí nezanikají; do výše odpovídající trojnásobku jeho průměrného měsíčního výdělku přecházejí **mzdové nároky** z pracovního poměru postupně přímo na jeho manžela, děti a rodiče, jestliže s ním žili v době smrti ve společné domácnosti; předmětem dědictví se stávají, není-li těchto osob.

– z. č. 262/2006 Sb., *zákoník práce*

328 odst. 1: Peněžité práva zaměstnance jeho smrtí nezanikají. Do výše odpovídající trojnásobku jeho průměrného měsíčního výdělku přecházejí **mzdová a platová práva** z pracovněprávního vztahu uvedeného v 3 větě druhé postupně na jeho **manžela, děti a rodiče**, jestliže s ním žili v době smrti ve **společné domácnosti**; předmětem dědictví se stávají, není-li těchto osob.

3) *Přechod platových nároků ze služebních poměrů*

- z. č. 221/1999 Sb., *o vojácích z povolání*

159 (7): Ostatní peněžité nároky vojáka vzniklé do zániku služebního poměru nezanikají; do výše odpovídající trojnásobku jeho průměrného měsíčního výdělku přecházejí **platové nároky** ze služebního poměru postupně přímo na manžela, děti a rodiče, jestliže s ním žili v době smrti ve společné domácnosti; předmětem dědictví se stávají, není-li těchto osob.

- z. č. 361/2003 Sb., *o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů*

212 (1): Nárok na náhradu za bolest a za ztížení společenského uplatnění zaniká smrtí příslušníka. Ostatní peněžité nároky nezanikají.

(2): **Nároky ze služebního poměru** až do výše trojnásobku průměrného služební[ho] příjmu příslušníka přecházejí na jeho manžela, a není-li jej, na jeho děti, a není-li manžela ani dětí, na rodiče, jestliže s ním žili v době smrti v domácnosti. Jestliže není těchto osob, nároky se stávají předmětem dědictví.

(Ne)řešené problémy

- východisko: vztah veřejného a soukromého práva
- 1) rozsah nabývaných práv (peněžitá práva x mzdová a platová práva; co cestovní náhrady? nároky na náhradu za bolest a za ztížení společenského uplatnění; osobní?)
- 2) na okruh oprávněných (registrované partnerství?)
- 3) na charakter nabývání jinak než děděním (vražda manžela, viz dále)

Judikatura Nejvyššího správního soudu

- „veřejné a soukromé právo v moderní společnosti nejsou dva světy oddělené, v nichž by platila zcela a principiálně odlišná pravidla, nýbrž dvě sféry jednoho ve své podstatě jednotného a uceleného právního řádu“;
- vztah soukromého a veřejného práva chápe jako „vztah obecného a zvláštního práva“, což má být v praxi cenné tím, že to „umožňuje 'subsidiárně' použít i ve veřejném právu normy práva soukromého tam, kde veřejnoprávní úprava chybí či je kusá a kde nelze dospět k rozumnému závěru, že absence či kusost úpravy má svůj samostatný smysl a účel“ (č. j. 2 As 50/2005-53).

Univerzita Palackého
v Olomouci

Případ Riggs v. Palmer a jeho význam pro české právo

provází Ondřej Horák

Katedra teorie práv a právních dějin PF UP v Olomouci

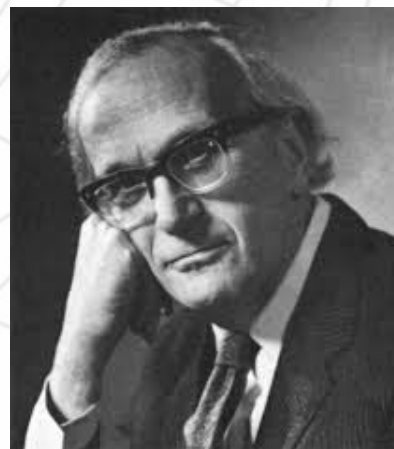
Univerzita Palackého
v Olomouci

Riggs v. Palmer – spor, který se proslavil

- vnuk zavraždil dědečka... z kontinentální perspektivy banální dědicko-právní spor
- zapsal se do dějin právní myšlení,
- polemika o významu principů v právu, kritika právního pozitivismu

Ronald Dworkin
(1931–2013)

H. L. A. Hart
(1907–1992)

Domácí reflexe

- A. Bröstl, V. Cepl, P. Colotka, P. Holländer, Z. Kühn či T. Sobek; ÚS, NS i NSS
- „Pokusím se na slavném sporu Riggs versus Palmer objasnit podstatu sporu Dworkinova útoku proti Hartovi. Pan Riggs zavraždil bohatého člověka, který předtím sepsal závěť, v níž panu Riggsovi odkázal veškerý svůj majetek. ... Právě v tomto případě se ukázala nedostatečnost Hartových ústupků – ani ta nejvolnější interpretace ani dotváření práva či analogie nemohla nahradit aplikaci starého uznávaného principu, že nikdo nemůže nabýt majetku vlastním protiprávním činem.“

Univerzita Palackého
v Olomouci

Komparace - střeoevropský kontext

- pracovněprávní předpisy sousedních států neobsahují (s výjimkou Slovenska) speciální úpravu přechodu majetkových práv a povinností zaměstnance v případě jeho úmrtí (je předmětem dědění)
- naopak plnění pozůstalým v případě smrti zaměstnance v Rakousku, Polsku a Německu, která svým charakterem odpovídají úmrtnému ve služebním poměru

Komparace - historický kontext

- 531 ObčZ 1950: „Pozůstalý manžel, který žil se zůstavitelem v době jeho smrti ve společné domácnosti, **dědí** vedle svého podílu **nedoplatky zůstavitelovy odměny za práci** a opětujících se důchodů až do výše jednoměsíčního příjmu, jakož i zůstavitelovo **obvyklé domácí zařízení.**“
- 758 ABGB 1811: „Mimo podíl dědický náležejí pozůstalému manželu jako **přednostní odkaz** movitosti náležející k manželské domácnosti, vedle dětí zůstavitelových však jen to, co je nutno k jeho vlastní potřebě.“ /znění k 31. 12. 1950/
- tzv. zákonný odkaz

Řešení

- analogie k dědické nezpůsobilosti a vydědění
- zásady (nikdo by neměl těžit.... 6 odst. 2 OZ)
- chápat plnění z pracovního a služebních *mortis causa* jako tzv. zákonný odkaz

Univerzita Palackého
v Olomouci

Děkujeme za pozornost😊